

Мистецтво

Мистецтво

«Мистецтво»
підручник інтегрованого курсу для 2 класу
закладів загальної середньої освіти

Київ
Видавничий дім «Освіта»
2019

Проект підручника розроблено відповідно до Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко, та Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна

Умовні позначки

— створюємо зображення

— слухаємо музику

— міркуємо, відповідаємо

— співаємо, музикуємо

— творимо разом

— дивимося фільм

Наша подорож світом Мистецтва триває!

На тебе чекають твої друзі — чарівниця Гармонія, королева Композиція, король Декор, королева Мелодія та король Ритм! Сподіваємося, що ти з радістю пізнаватимеш загадковий і чарівний світ Мистецтва! Тож бажаємо тобі незабутніх зустрічей із прекрасним, успіхів у творчості, приємних відкриттів!

Тема 1

Здрастуй, рідна школо!

Вітаю тебе! Проймаюли літні канікули, і дзвоник знову кличе всіх на перший урок. Здрастуй, рідна школо! Здрастуй, чарівний світ Мистецтва!

Як хочеться запам'ятати цю мить, адже все так швидко змінюється! Озирнися. Що нового у твоїй класній кімнаті? Нумо прикрасимо її до Дня знань: розставимо квіти, розвісимо різнокольорові кульки!

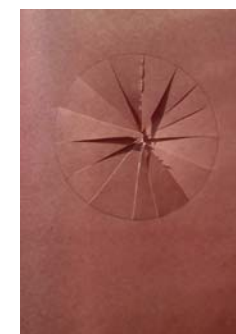

Розглянь світлину і запропонуй, як іще можна прикрасити клас.

Щоб зберегти пам'ять про цей святковий день, привітай свого друга або подругу листівкою, виготовленою власноруч (кольоровий, тонований папір; олівці, фломастери, маркери; природні матеріали).

Варіант 1

Варіант 2

Якими творчими справами займаються митці у країні Образотворчого Мистецтва? Яка з них найбільше зацікавила тебе?

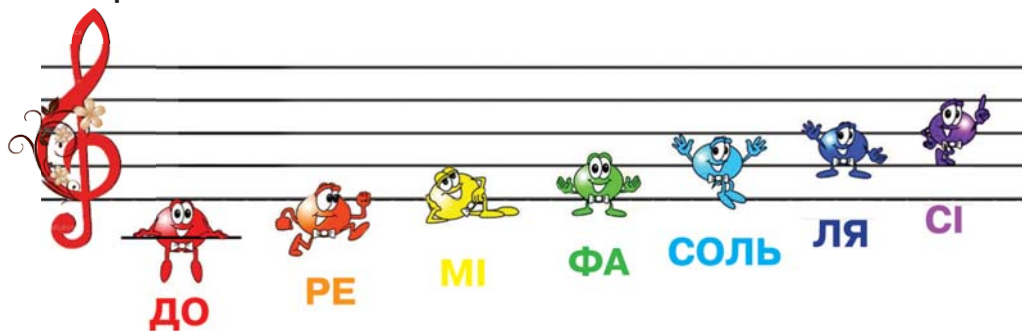
Тема 1

Здрастуй, рідна школо!

Шкільний дзвоник кличе на урок! Ось і музичний клас! А як змінилися твої музичні уподобання? Яка музика тобі до душі? А чи не хотілося б її записати? Королева Мелодія тобі допоможе!

Для запису музики використовують «музичні літери» — ноти. Їх лише сім:

Нотний стан починається ключем. **Скрипковий ключ** тримається внутрішнім завитком за другу лінійку нотного стану, де розташована нота соль. Тому його також називають **ключем соль**.

М. Скорик. Мелодія (скрипка; фортепіано; бандура).

Яка за характером ця мелодія? Покажи жестами, як вона рухається. Чи відрізняється виконання цього твору на різних музичних інструментах?

Інструментальна музика — музика, яку виконують на музичних інструментах.

ЗДРАСТУЙ, РІДНА ШКОЛО!

Музика *А. Олейнікової*

Слова *Н. Іванової*

У са - доч - ках на де - ре - вах яб - лу - ка до - стиг - ли,
сер - пень їм чер - во - ні щіч - ки пен - злем зма - лю - вав.
Вліт - ку ми від - по - чи - ва - ли, ба - ви - ли - ся віг - ри,
а шкіль - ний спі - ву - чий дзво - ник вже на нас че - кав. *Приспів:* Про - ми - ну - ло
лі - то враз, зу - стрі - ча - є шко - ла нас, ці - ле мо - ре кві - тів,
сон - це у бла - ки - ті. Дзво - ник за - спі - ва пі - сень у та - кий чу -
до - вий день, по - руч дру - зів ко - ло, здрас - туй, рід - на шко - ло!

2. Наша вчителька обійми розкрива, як мати, посміхаються завзято всі книжки до нас.

Разом з друзями науки будемо вивчати, знову ми одна родина, знову дружний клас.

Приспів.

Придумай загадки про ноти і загадай їх своїм однокласникам і однокласницям. Зіскануй QR-код і послухай. Про яку ноту тобі розповів відеоролик?

Тема 2

Здрастуй, рідна школо!

Щоранку дорогою до школи учні милуються красивими деревами. Хтось — розкішними каштанами у парку, хтось — ніжними липами на своїй вулиці, а когось зустрічає розлогий дуб або вітає струнка ялина.

У країні Образотворчого Мистецтва чимало творів, на яких намальовано дерева. У королівстві **Графіки** їх зображають зазвичай чорно-білими.

Щоб провести чіткі лінії, промалювати деталі, застосовують графітні олівці, фломастери, маркери, кулькові й гелеві ручки. Передати м'якість і ніжність зображуваного допомагають вуглина, крейда, кольорові й воскові олівці, пастель.

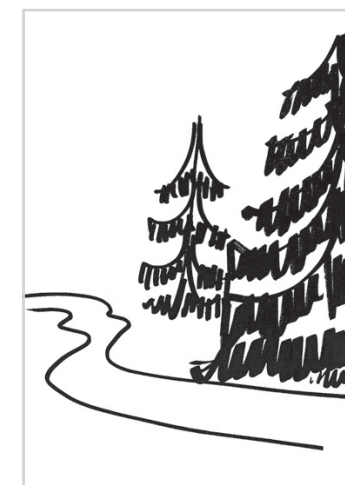
Порівняй зображення дерев, виконані пастеллю і гелевою ручкою.

Розглянь графічні матеріали.

Намалюй дерево, яке вітає тебе дорогою до школи (білий або тонований папір, фломастер чи вуглина). За бажанням доповни малюнок паперовими пташками.

Поекспериментуй, малюючи дерева на асфальті кольоровою крейдою.

Тема 2

Здрастуй, рідна школо!

Який чудовий ранок! Заплющ очі і пригадай, що ти бачиш дорогою до школи. Які мелодії чуєш? Можливо, тебе супроводжує спів пташок, шерхіт листочків на деревах...

Е. Гріг. Ранок (у виконанні на фортепіано; у виконанні симфонічного оркестру).

Який ранок ти уявляєш, слухаючи музичний твір? Як змінювалися мелодія і гучність музики? Уяви себе художником/художницею: якими кольорами можна зобразити ранок? Як називається музика, що звучить у виконанні музичних інструментів?

Мелодія може рухатися вгору і вниз, звучати повільно і швидко. За її допомогою композитор виражає свої думки та почуття.

Досліди, як рухається мелодія твору.

Наспівай мелодію музичного твору «Ранок» на склад «ла».

Вокальна музика — музика, яку співають.

Виконай пісню «Здрастуй, рідна школо!» з рухами.

М/ф «Школа зайців».

Уяви себе композитором/композиторкою і наспівай мелодію вечора. Який її характер? Вона буде гучною чи тихою?

Тема 3

Осінні враження

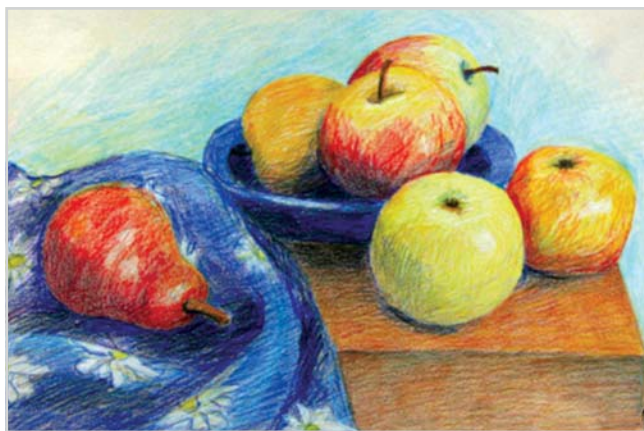

Сьогодні у країні Образотворчого Мистецтва свято врожаю. Усі радіють, співають, танцюють. На честь свята художники-графіки зобразили дари осені не тільки чорно-білими, а й кольоровими. Їхні помічники — **точка, лінія, штрих і пляма**.

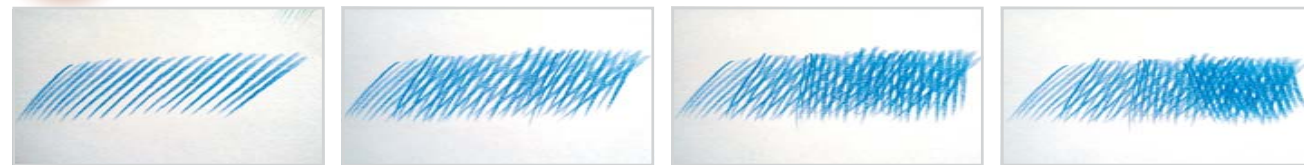
Точка, лінія, штрих і пляма — основні засоби виразності графіки.

Знайди на ілюстраціях основні засоби виразності графіки та назви їх.

Розглянь, у якій послідовності виконують штрихування.

Намалюй фрукти, овочі або ягоди у вигляді веселих танцівників на святі врожаю (кольорові олівці). Застосуй штрихування.

Варіант 1

Варіант 2

Досліди, як зображено дари осені на ілюстраціях у твоїх книжках, зокрема в підручниках.

Тема 3

Осінні враження

Осінь — пора збору врожаю. Здавна на допомогу хліборобам приходили пісні. Їх автором є народ, тому вони отримали назву народні пісні. Їх виконують під час різних свят і обрядів. Наприклад, під час жнив — жнивварські пісні.

Календарно-обрядові пісні — це пісні, які виконують під час народних обрядів, приурочених до календарних свят.

Українська народна пісня «Вийшли в поле косарі» (у виконанні дитячого хору; у виконанні чоловічого хору).

Який характер пісні, яку ти щойно послухав/послухала у виконанні дитячого хору? Чи змінився її характер у виконанні чоловічого хору? Про що йдеться у пісні? Чи спонукає вона до праці?

Виконай пісню в ролях.

ДВА ПІВНИКИ

Українська народна пісня

Два пів-ни-ки, два пів-ни-ки го-рох мо-ло-ти-ли, дві ку-роч-ки
чу-ба-роч-ки до мли-на но-си-ли. Цап ме-ле, цап ме-ле,
ко-за під-си-па-є, а ма-лень-ке ко-зе-нят-ко на скри-поч-ці гра-є.

2. Танцюй, танцюй, козуленько, ніженьками туп, туп, татусенько з матусею надеруть нам круп, круп.

А вовчок-сірячок з лісу виглядає, ухопив він козенятко та й далі тікає.

Які події відбуваються в пісні? Поміркуй, у яку пору року її доречно виконувати. Чому?

Тема 4

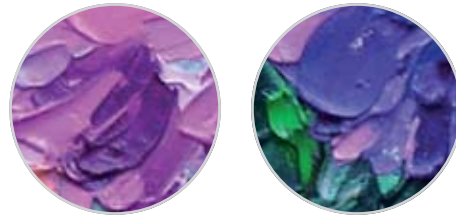
Осінні враження

Ти вже знаєш, що природа надихає митців. У королівстві **Живопису** художники зображають її красу фарбами: акварельними, гуашевими, акриловими, олійними.

Порівняй осінні квіти на картинах. На якій переважають теплі кольори, а на якій — холодні? Назви ці кольори. Як вони вплинули на твій настрій?

Намалюй айстри або хризантеми, кольори яких покращать твій настрій (*гуаш*). Застосуй штампування.

Варіант 1

Варіант 2

Поцікався у рідних, які кольори докільля сприяють їхньому гарному настрою. Обговори з ними, як настрій впливає на здоров'я.

Тема 4

Осінні враження

Полями, лісами, містами і селами тихо йде осінь... Листочки кружляють і виконують свій танець, а вітерець співає пісню. Інколи накрапає дощик...

Заплющ очі й уяви осінній краєвид.

Який танок виконує королева осені — швидкий чи повільний? Яку мелодію вітру ти уявляєш — сумну чи веселу? Чи може музика розповісти нам про осінь?

П. Чайковський. Осіння пісня.

Якою є щойно прослухана тобою музика — вокальною чи інструментальною? Чому цей твір назвали піснею? На якому інструменті його виконують? Про що може розповісти ця музика, якщо мелодію заспівати зі словами?

ТРИВАЛОСТІ НОТ

- о ціла (дуже довга нота)
- о половинна (довга нота)
- четвертна (коротка нота)
- ♪ восьма (дуже коротка нота)

Ритм — це чергування коротких і довгих звуків.

КАП-КАП

Слова і музика Н. Май

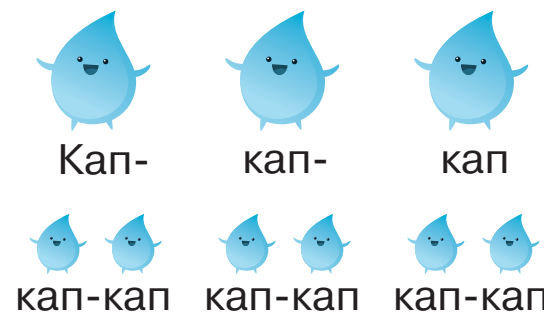

Хмар-ка бі-ла - бі-ла в не-бі го-лу - бім рап-том по-тем - ні - ла і по-чув-ся
грім. До-щик не ба - рив-ся, він спі-вав піс - ні, у вік-но на - сту-ку-вав ме - ні.
До-щик ка-па - є зі стрі-хи: кап-кап - кап. Я сту-па-ю ти-хо-ти-хо: кап-кап - кап,
сум-но йти ме - ні по су-ші: кап-кап - кап, я гу-ля-ю по ка - лю-жах: кап-кап - кап.

2. Крапельки сріблясті, сонечка привіт, умивають рясно цілий білий світ. Всім навколо сумно, я одна сміюсь, я дощу ні краплі не боюсь.

Уяви, що пішов дощик. Ти чуєш його музику? Пострибаймо під дощиком! Вигадай мелодію і проплескай ритм дощу.

Тема 5

Барвисті ритми

Чарівниця Гармонія привела тебе на казкову галявину, де ростуть барвисті квіти різних форм. Одного разу злий чаклун вирішив знищити всі кольори, щоб мешканці країни Образотворчого Мистецтва не могли милуватися красою рослин. Він перетворив колір квітів на чорний. Але чарівниця Гармонія упізнала кожну квітку за її силуетом, а принц Декор розфарбував їх у яскраві кольори. Так разом вони перемогли злого чаклуна.

Силует — узагальнене площинне зображення предмета, виконане одним кольором.

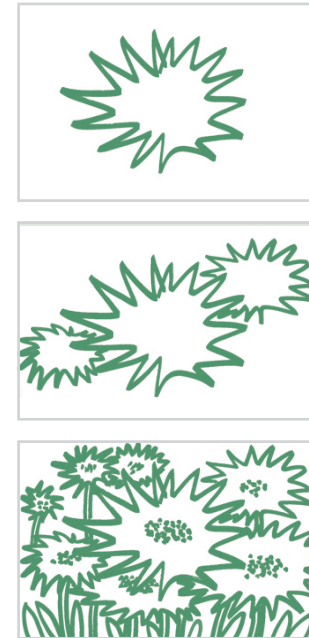

Упізнай квітку за її силуетом.

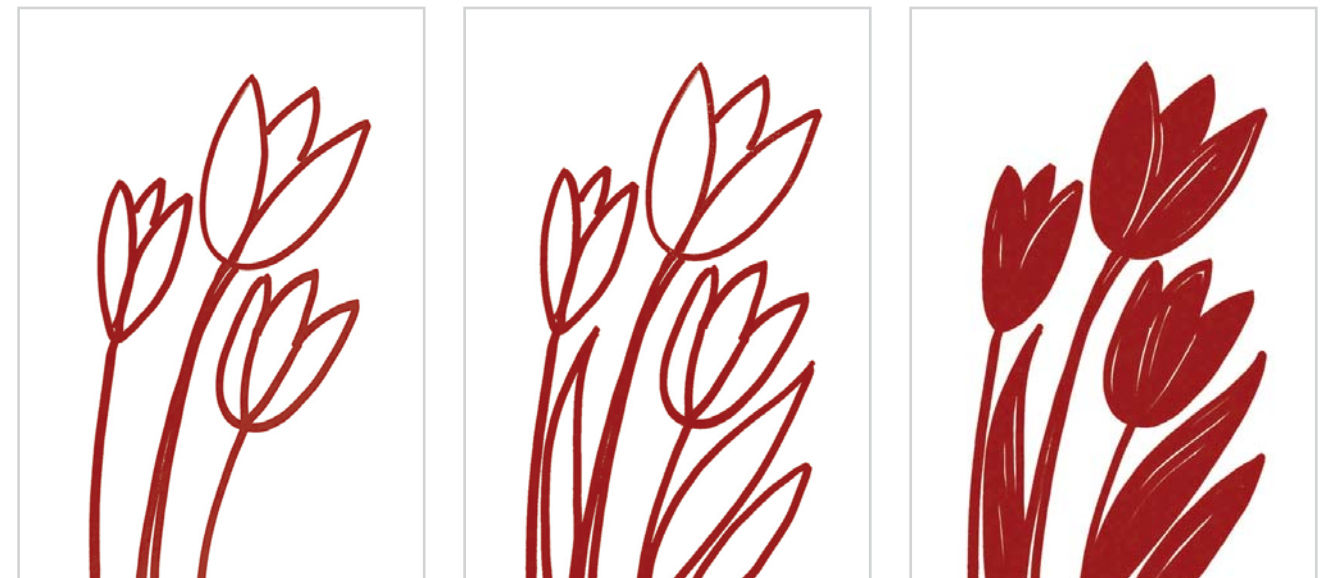

Створи малюнок «Танок квітів». Квіти зобрази у вигляді силуетів (фломастери, маркери).

Варіант 1

Варіант 2

Придумай гру з тінями «Казкові силуети».

Тема 5

Барвисті ритми

Привіт! Запрошую тебе до веселого танцю. Ти чуєш, яка лунає музика! Це гуцули виконують запальний чоловічий танець **аркан**.

Український народний танець «Аркан».

Який настрій викликає музика цього танцю? На яких музичних інструментах його виконують?

Зверни увагу, як танцівники з топірцями в руках рухаються колом або півколом.

Розглянь картину. Що на ній незвичного у виконанні танцю можна побачити? Порівняй український народний танець аркан із популярним грецьким танцем сиртакі, який було створено спеціально для кінофільму «Грек Зорба». Що у них схоже, а чим вони різняться?

Виконайте пісню з рухами.

ТАНОК КАЧЕНЯТ

Французька народна пісня

1. На дотепне каченя бути схожим хочу я,
бути схожим хочу я щодня, щодня:
чепурити хвостик свій буду я під дружній спів,
буду я під дружній спів «кря-кря-кря-кря»!

2. Бо природа хороша та погода хороша,
ти співай, моя душа «кря-кря-кря-кря»!
Навіть товстий бегемот, величезний бегемот
також розкриває рот, гудить «кря-кря»!

Приспів:

Знов маленьким стати хочу я на мить!
Всі ми каченята, тому в житті нам
завжди щастить!

3. На грайливе каченя бути схожим хочу я,
бути схожим хочу я щодня, щодня!
Навіть бабцю з дідусем вже нічого не спасе —
каченятам вслід усі кричать «кря-кря»!

4. Сонце, небо, річка, дім закружляли в танці тім,
закружляли в танці тім щодня, щодня,
разом з ними бегемот, хоч не знає навіть нот,
також відкриває рот, гудить «кря-кря»!

Приспів.

5. На веселе каченя бути схожим хочу я,
бути схожим хочу я щодня, щодня!
Всі повторюйте танок — найдотепніший урок,
найдотепніший урок. «Кря-кря-кря-кря»!

6. Краще танцю не знайти, легше танцю не знайти,
тож танцюй його і ти щодня, щодня!
Нумо, гляньте: бегемот, величезний бегемот
як танцює без турбот! «Кря-кря-кря-кря»!

Приспів.

Тема 6

Барвисті ритми

Прислухайся до свого серця — воно б'ється у певному ритмі. День і ніч також змінюються ритмічно. Ритм відчувається у розташуванні пелюсток квітів, листочків на гілках.

Ритм — повторення однакових частин у художньому творі.

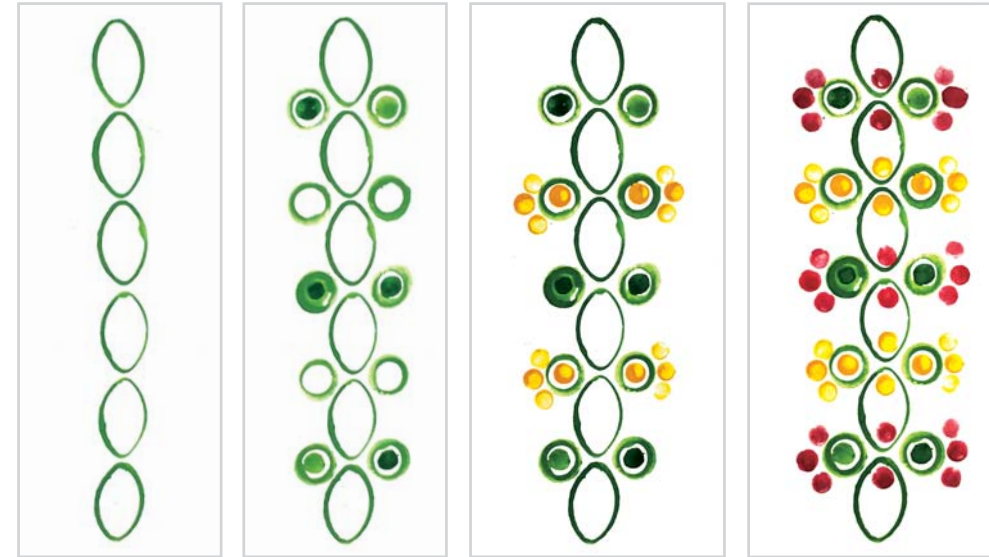

Розглянь орнамент на українському рушнику. Знайди ритмічне повторення.

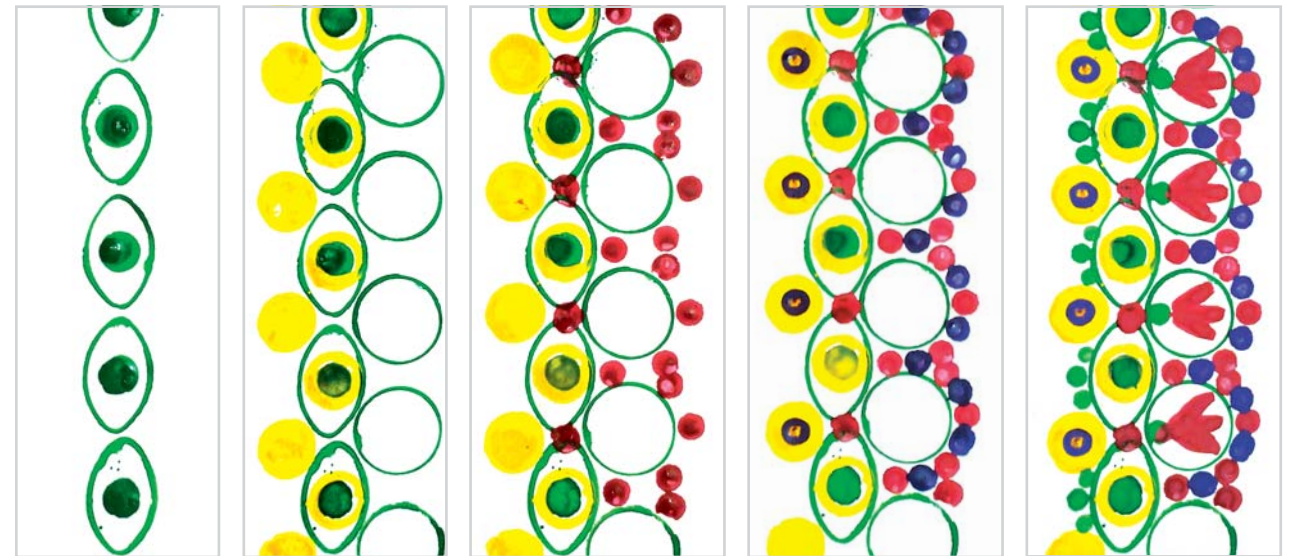

Створи орнамент для рушника (гуаш). Застосуй штампування. Поміркуй, які побутові предмети можна для цього використати.

Варіант 1

Варіант 2

Поспостерігай за ритмами навколо. Наведи приклади ритму в оздобленні побутових речей.

Тема 6

Барвисті ритми

Сьогодні помандруємо до Європи! Навідаємо наших сусідів — чехів та поляків.

Чеська **полька** подобається всім завдяки життєрадісному і бешкетному характеру. Цей танець виконують в усіх європейських країнах.

Польський танець **мазурка** отримав свою назву від мазурів — жителів Мазовії. Саме тут він з'явився. А ще його називають танцем поривчастих рухів. Як гадаєш чому?

Польку і мазурку танцюють у парах.

Полька

Мазурка

Й. Штраус (син). Полька «Піцикато».
Ф. Шопен. Мазурка (ор. 7, № 1, сі-бемоль мажор).

Темп — це швидкість виконання музичного твору.

Який настрій цих танців? Який їх темп? Придумай виразні рухи до цієї музики. Послухай і проплескай ритм польки.

Визнач характер польки і мазурки. Скористайся підказкою.

ЖВАВИЙ

ЕНЕРГІЙНИЙ

ПЛАВНИЙ

ПОВІЛЬНИЙ

ГРАЦІЙНИЙ

Нотка втомилась,
співать перестала,
ластівку-паузу
в гості позвала.

Пауз багато існує, ти знай!
Це — знак мовчання. Запам'ятай!

 четвертна

 восьма

Пауза — позначка мовчання у музиці.

Пограйте в парах у музичне лото. Знайдіть у музичних фрагментах паузи й озвучте їх складами «ла-а» або «ла».

Вибери музичний інструмент. Створи ритмічний супровід до танців, музику до яких ти послухав (послухала) на уроці.

Вивчаємо ноту «ре».

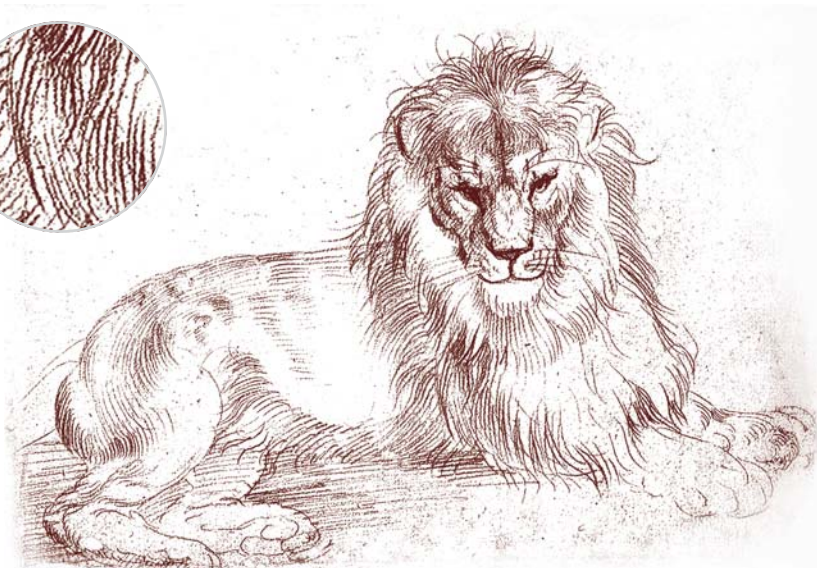
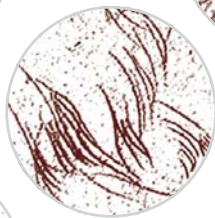
Тема 7

Світ тварин у мистецтві

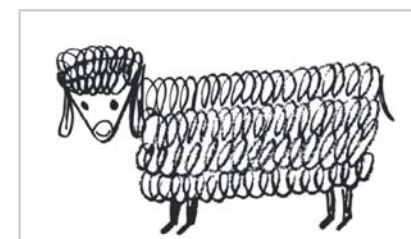
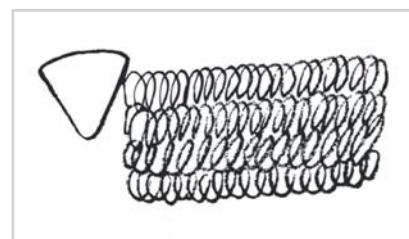
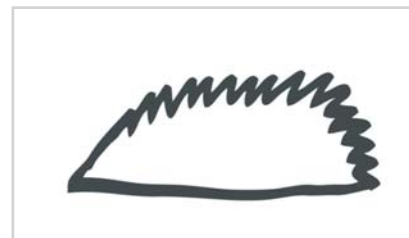
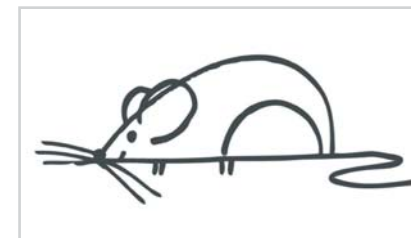
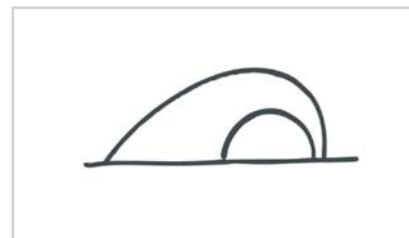
У країні Образотворчого Мистецтва є свої улюбленці. Це — тварини. Художники зображають їх за допомогою різних матеріалів. Іноді митці виконують швидкі **замальовки** тварин, передаючи виразними лініями їхні характерні риси.

Зверни увагу на виразність ліній, якими художник зобразив лева.

Виконай замальовки тварин. Намагайся передати їхні характерні риси за допомогою різних ліній (графічні матеріали на вибір).

Пригадайте вірші про тварин. Розкажіть їх друзям. Обговоріть, чому і як потрібно оберігати тварин.

Тема 7

Світ тварин у мистецтві

Чи доводилося тобі бувати у зоопарку? Нумо вирушимо не до звичайного, а до музичного зоопарку! Слухай музику і уявляй тварин.

К. Сен-Санс. Королівський марш Лева.

Марш — це музичний твір, під який крокують.

Який характер твору «Королівський марш Лева»? Яка мелодія цього твору — плавна чи стрибкоподібна? Що ти уявляєш, слухаючи його?

Розглянь малюнки і поміркуй, який із них співзвучний прослуханій музиці. Спробуй зімпровізувати рухи, що нагадують урочисту ходу Лева.

Фанфари — музичні фрази урочистого або войовничого характеру.

Порівняй лева з музичного твору з героєм мультфільму Волта Діснея «Король Лев».

ПАПУГА-МАНДРІВНИК

Слова і музика З. Еманової

Я птах ве-се-лий, гар-ний і зав-зя-тий, у-тік від ха-зя-їв, у-тік із ха-ти, шу-ка-ю я при-го-ди у будь-я-ку по-го-ду, шу-ка-ю я при-го-ди! Па-па-па-па-пу-га, а-га, а-га по-го-во-ри-ти лю-бить, а-га, а-га. Па-па-па-па-пу-га, а-га, а-га, по-го-во-ри-ти лю-бить, а-га, а-га.

2. Нарешті з дому вирвався на волю, тепер я налітаюся доволі, шукаю я пригоди у будь-яку погоду, шукаю я пригоди!

Приспів.

Вибери музичні інструменти, на яких виконують «Королівський марш Лева».

Тема 8

Світ тварин у мистецтві

У королівстві **Скульптури** вулиці та площі, сквери і парки прикрашені красивими фігурами. Їх створили скульптори з дерева, каменю, металу. Серед них є кругла скульптура, яку можна роздивитися з усіх боків. А от **рельєф** розглядають тільки з одного боку.

Рельєф — скульптурне зображення, виконане на площині.

Визнач, на якій світлині зображено рельєф.

Розглянь рельєф лева — короля звірів, виконаного із каменя.

Створи рельєфне зображення веселого левенятка із фруктів, овочів, ягід тощо.

У вільний час потренуйся створювати оригінальні зображення тварин із продуктів, корисних для здоров'я.

Тема 8

Світ тварин у мистецтві

Наша подорож зоопарком триває.
Чи знаєш ти, що тварини можуть спілкуватися різними за висотою звуками. У звучанні музичного інструмента та людського голосу розрізняють високий, середній і низький **регістри**.

! ? Прислухайся до довкілля і досліди, хто які звуки видає.

К. Сен-Санс. Персонажі з довгими вухами.

У якому регістрі звучить прослухана тобою музика? Чергуванням яких за тривалістю звуків композитор передав крик тваринок? Вибери малюнок, на якому зображено персонажа цього музичного твору. Чому ти так вважаєш?

Вибери слова для визначення щойно прослуханої музики.

СУМНА

ВЕСЕЛА

МУЖНЯ

ЛЕГКА

ТРИВОЖНА

Вибери музичний інструмент, який передає «мову» цієї тварини.

Виконай пісню «Папуга-мандрівник» з рухами.

М/ф «ЧоМуха — Чому папуги розмовляють?»

Пограйте в парах у ритмічне лото. Виготовте картки із зображенням довгих та коротких звуків. Проплескайте ритми.

Вигадай танець тваринки, яку можна побачити в зоопарку. У якому регістрі буде звучати ця музика?

Тема 9-10

У мистецтві завжди лад

У країні Образотворчого Мистецтва завжди лад. Королева Композиція дбає про те, щоб мистецький твір був гарним, а всі його частини разом утворювали гармонію.

Роль композиції у картині та скульптурі така значна, що сам твір мистецтва також називають **композицією**.

Розглянь скульптурні твори. Порівняй їх композиції. Як розміщені персонажі? Що їх об'єднує? Вони перебувають у русі чи в спокої?

Виліпи кумедного ведмедика (пластилін).

Розгляньте скульптури ведмедів у парку. Об'єднайтеся у пари і створіть із виліплених фігурок спільну композицію «Ведмеді — друзі» (пластилін, природні матеріали). Придумайте про них гру-пантоміму.

Чи прагнеш ти ладу й гармонії у стосунках із друзями й рідними?

Тема 9-10

У мистецтві завжди лад

Основу мелодії становлять не лише музичні звуки — **звукоряд**, а й **лад**.

Лад — це співдружність, узгодженість музичних звуків. Від нього залежать характер і настрої музики, яку ти слухаєш. Головними ладами в музиці є **мажор** і **мінор**. Мажор — радісний, сонячний, світлий лад, а мінор — сумний, журливий.

В. Косенко. Не хочуть купити ведмедика.
В. Косенко. Купили ведмедика.
Л. Бетховен. Весела. Сумна.

Який характер цієї музики? Який настрої вона викликає у тебе? Який із цих творів написано в мажорі, а який — в мінорі? Вибери слова, що характеризують мажор.

ЗАТЕМНЕНИЙ **СОНЯЧНИЙ**
ЯСКРАВИЙ **ЖУРЛИВИЙ**
СУМНИЙ **СВІТЛИЙ**

Який, на твою думку, настрої у намальованого ведмедика? Запропонуй назву картини.

ХТО СПІВАЄ

Музика і слова *Ю. Поплавської*

На екс-кур-сі - ю по-ра, вже зіб-ра-лась діт-во-ра. Ну - мо друж-ньо всі у гай,
хто там спить, не від-ста-вай. Ну - мо друж-ньо всі у гай, хто там спить, не
від-ста-вай! Со-неч-ко яс - кра - ве, лис-тя зо-ло - та - ве, кві-ти ча-рив - ні -
рід - не все ме - ні. // - ні! // - ні!

2. Аж прийшли ми у лісок.
Чийсь лунає голосок.
Оченят не відкривай,
хто співає, відгадай.

Виконайте ритм на музичних інструментах.

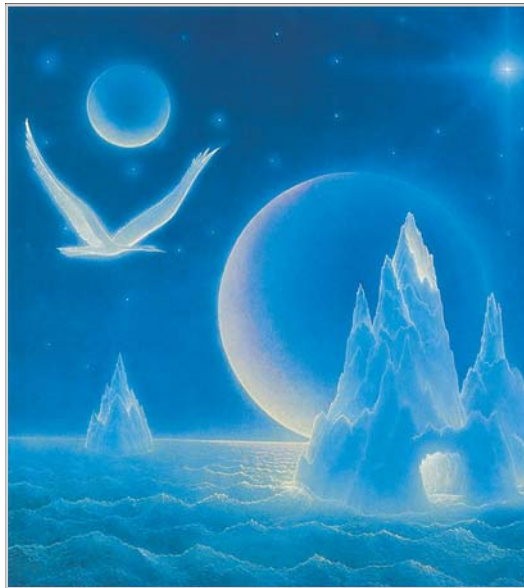
Поміркуй, які звуки можна почути в лісі. Вигадай музичний інструмент, який зможе передати звуки природи. За бажанням створи його з підручних засобів.

Пограйте у групах у гру: співайте по черзі пісню і грайте на уявному музичному інструменті.

Тема 11

Мистецькі подорожі

Уява може перенести митця як у прадавні часи, так і в далеке майбутнє. А ще на незвідані планети.

Пофантазуй і ти. Уяви себе космонавтом-дослідником. Які краєвиди на незвіданих планетах? Якого кольору там небо і сонце? Порівняй, як художники зобразили фантастичні краєвиди.

Намалюй композицію «Барви далекої планети» (гуаш).

За допомогою рідних знайди в Інтернеті зображення космічних світів.

Тема 11

Мистецькі подорожі

Космічна подорож триває! І сьогодні ми вирушимо до Місяця! На тебе чекають дивовижні відкриття!

А.-Ф. Марескотті. Негреня в місячному сяйві (із циклу «Ескізи»).

К. Дебюссі. Місячне сяйво (у виконанні на вібрафоні).

Відчуй настрій творів. Як звучала мелодія? Зімпровізуй пластичні рухи під музику. Вони будуть плавними чи стрибкоподібними? Вибери слова, що характеризують звучання вібрафона.

ПРОЗОРЕ
НІЖНЕ

СВІТЛЕ
ПЛАВНЕ

БУРХЛИВЕ
УРОЧИСТЕ

РІШУЧЕ
ЯСКРАВЕ

ЗИМОВІ СВЯТА

Музика і слова А. Сологуба

Ой на дво-рі сніг бі-лень-кий, зем-лю по-си - па - є. А цей ве-чір вся ма-ле-ча
ці-лий рік че - ка - є. Ми-ко - ла-я свя-то, Ми-ко - ла-я свя-то, ді - тво - ра че - ка - є.
Ми - ко - ла - я свя-то, Ми - ко - ла - я свя-то до нас за - ві - та - є.

2. Вже на небі перша зірка людям сповіщає,
що Святвечір в кожную хату знову завітає.
Роздество Христове, Роздество Христове дітвора чекає.
Роздество Христове, Роздество Христове до нас завітає.
3. Під віконцями щедрівка дзвінко залунає,
подаруночки господар в кошик наскладає.
Знову Щедрий вечір, знову Щедрий вечір дітвора чекає.
Знову Щедрий вечір, знову Щедрий вечір до нас завітає.
4. Хай до кожної оселі свято завітає,
бо його уся малеча цілий рік чекає.
Новорічне свято,
новорічне свято дітвора чекає.
Новорічне свято,
новорічне свято до нас завітає.

Створіть музичний супровід ходи святого Миколая.

Тема 12

Мистецькі подорожі

Чи доводилося тобі відвідувати музей? У художніх музеях зберігають колекції творів мистецтва різних країн та епох. У просторих залах на стінах висять картини, на підлозі або на спеціальних підставках стоять скульптури. Під склом у вітринах розміщено невеличкі експонати.

У музеях проводять цікаві екскурсії, зустрічі, навіть ігри, наприклад квести.

Переглянь відеоекскурсію залами Музею сучасного мистецтва України.

Влаштуйте виставку малюнків вашого класу. Вставте свої роботи у власноруч виготовлені рамки. Розмістіть виставку у шкільній актовій залі.

Тема 12

Мистецькі подорожі

Сьогодні чарівниця Гармонія запрошує тебе відвідати незвичайну виставку. Картини на ній — музичні.

Одного разу композитор Модест Мусоргський відвідав виставку друга — художника Віктора Гартмана. Свої враження він передав у музиці.

М. Мусоргський. Сюїта «Картинки з виставки»: «Хатка на курячих ніжках»; «Балет пташенят, що не вилупились».

Який характер цих творів? У якому темпі їх написано? Охарактеризуй ритм: він стрибкоподібний чи рівномірний? Чому композитор назвав п'єсу балетом?

Сюїта — музичний твір, який складається з кількох частин, поєднаних однією темою.

Виконай пісню «Зимові свята».

«Оживить» пісню за допомогою жестів, які звучать: плесканням у долоні, клацанням пальцями, тупотінням тощо.

Тема 13

Зимові фантазії

Ось і настала зима. Вона змінила все навкруги: вкрила землю білосніжним пухким покривалом, огорнула дерева іскристим інеем, скувала річки й озера синьо-зеленим льодом. Потім розписала вікна дивовижними візерунками, у яких ніби застигла віхола. Щоб усі побачили, яка вона вправна мисткиня.

Помилуйся зимовим краєвидом. Які відтінки холодних кольорів переважають на картині?

Намалюй композицію «Зимові візерунки на вікні» (акварель, гуаш). За бажанням прикрась її блискітками.

Варіант 1

Варіант 2

Досліди, як змінилися кольори природи із приходом зими.

Тема 13

Зимові фантазії

Ось і зима вже крокує планетою. Природа одягла чарівне вбрання. Наближаються зимові свята! Нумо поринемо в зимову казку!

Е. Гріг. «У печері гірського короля».

Розкажи про свої враження від музики. Уяви казкових мешканців гірської печери. Вони великі чи маленькі? Як вони рухаються? Який темп музики? Чи змінювалася її динаміка?

Ж. Колодуб. Троль (із сюїти «Снігова Королева»).

Які засоби музичної виразності передають характер троля? Він добрий чи злий? У якому темпі звучала п'єса? Чи змінювалася її динаміка? Покажи пальчиками рук рух казкових героїв.

Динаміка — сила звучання музики.
Її позначають знаками: **f** (гучно) і **p** (тихо).

БІЛА КАЗКА

Музика О. Янушкевич

Слова М. Ясакової

1. Нам з дитячих мрій казку білу
вітер-сніговій знов навіяв.
Віхола її закружляла.
Привітала зимонька, привітала. (Двічі)

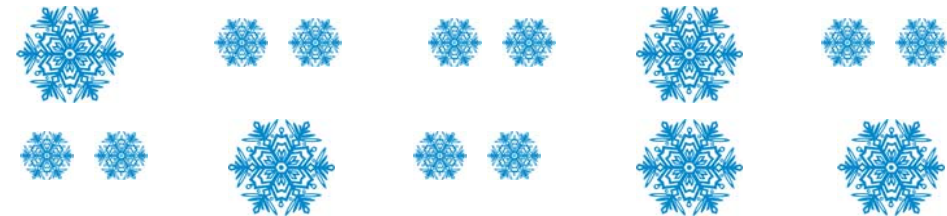
Приспів:

Рік новий — рік надій.
Вірних друзів щире слово.
Білий сніг, радість, сміх,
новорічна ніч казкова.
Це для вас, це для нас
ялинкове диво.
Це для вас, це для нас
дружба засвітила. (Двічі)

2. Вітер-сніговій, казка біла
Нас у рік Новий всіх здружила.
Принесла тепло нам на свято.
Ми багаті друзями — нас багато. (Двічі)
Приспів.

Пограйте в парах у ритмічні сніжинки. Вигадайте мелодію і проплескайте ритм завірюхи.

Вивчаємо ноту «мі».

Тема 14

Зимові фантазії

Наближається Новий рік — час чудес та здійснення мрій і бажань. Здається, що під час новорічного свята персонажі казок оживають.

Художники, які ілюструють книжки, допомагають дітям уявити казкових персонажів, зануритися у світ пригод.

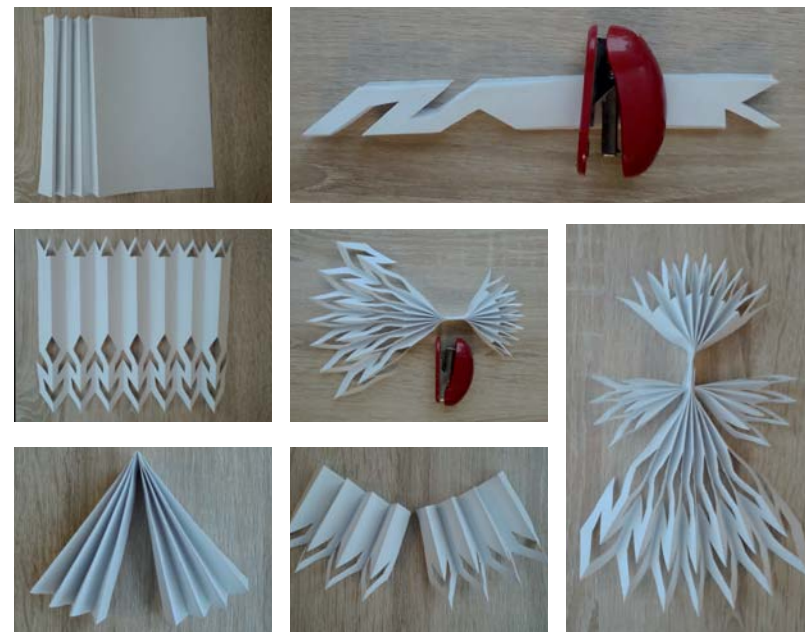

А якою ти уявляєш Снігову Королеву з відомої казки? Порівняй, як по-різному зобразили її художники.

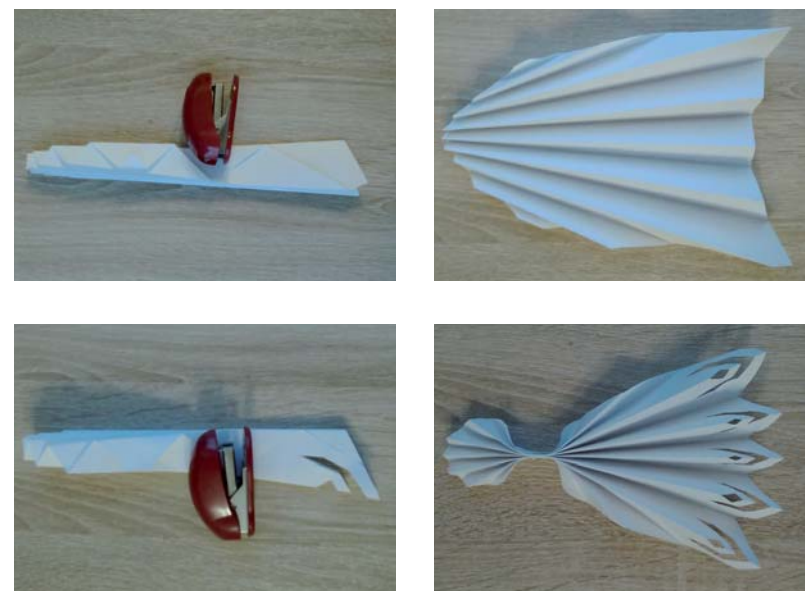

Пофантазуй і створи зображення Снігової Королеви (паперопластика).

Варіант 1

Варіант 2

Виготов рамку для своєї композиції. Подаруй її рідним чи друзям.

Тема 14

Зимові фантазії

Зимова казка продовжується. Герої казок оживають у музиці! Сьогодні ти відвідаєш палац Снігової Королеви і потрапиш на гостини до незвичної бабусі!

Ж. Колодуб. Снігова Королева (із сьїти «Снігова Королева»).
Л. Іваненко. «Бабуся Ягуся».

Якими музичними засобами композитори передають характери Снігової Королеви та Баби Яги? Порівняй цих музичних героїв із малюнками художників. А якими уявляєш їх ти? Вони добрі чи злі? Пофантазуй і виконай танець Снігової Королеви або Баби Яги.

М/ф «Крижане серце».

Створи зимову казку за допомогою звуків. Вибери музичні інструменти, щоб передати заметіль, віхолу або танок крижинок.

Уяви себе композитором/композиторкою. Вигадай мелодію до вірша О. Сенатовича.

Сніговик Морквяний Ніс
вгору віника підніс
і питає: «Перехожі,
чом на мене ви не схожі?»

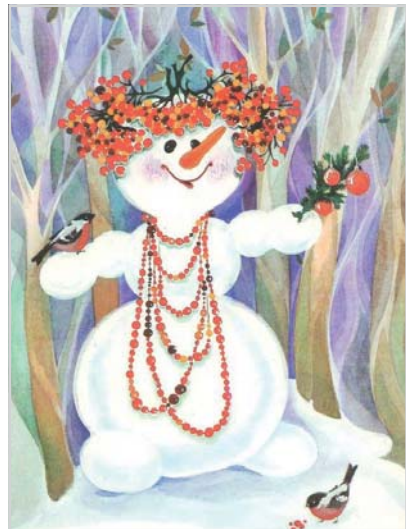

Вивчаємо ноту «фа».

Тема 15

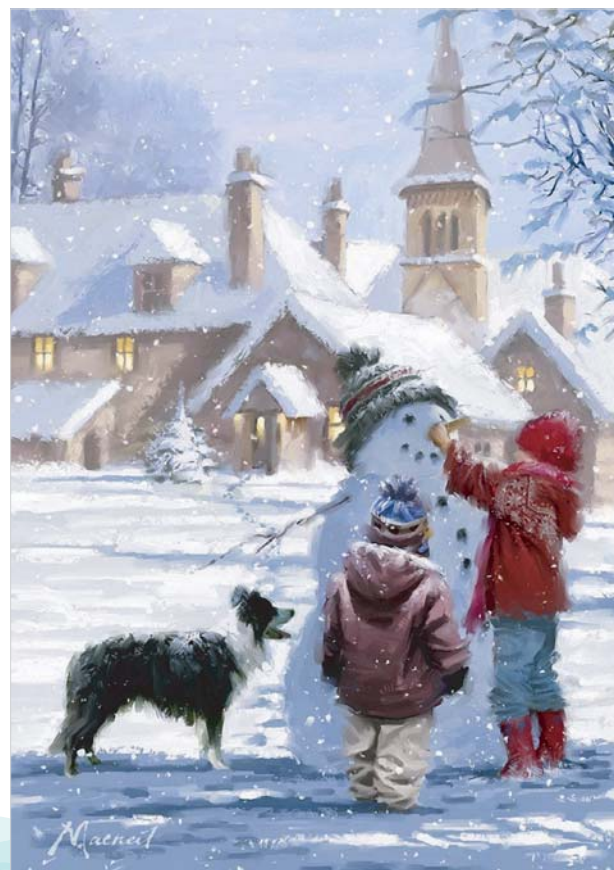
Зимові фантазії

Наближаються зимові свята. Усі діти радіють — незабаром канікули! Це час, коли можна пограти у сніжки, зліпити кумедного сніговика, покататися на санках, лижах, ковзанах.

Розглянь картини. Як художники зобразили зимові розваги дітей? А як ти любиш розважатися взимку?

Створи композицію «Веселі сніговики» (аплікація, за бажанням — біла гуаш).

Варіант 1

Варіант 2

Варіант 3

Поцікався у рідних, які різдвяні традиції поширені у вашому краї.

Тема 15

Зимові фантазії

Ось і наближаються веселі та дзвінкі зимові свята! Ти вже давно очікуєш на них — правда ж? Новорічна й різдвяна музика дуже важлива — до домівок приходять колядники та щедрувальники! Вони співають старовинні обрядові пісні — **колядки і щедрівки**.

Колядка та щедрівка — вітальні пісні, які виконують на Новий рік та Різдво.

К. Стеценко. Чи дома-дома хазяїн дома?
Л. Горова. Ой, радуйся, земле....

Порівняй колядки. Про що в них ідеться? Як звертаються колядники до господарів дому? Що вони їм бажають? Яка із цих колядок сучасна, а яка — давня?

Обробка — це «прикрашання» мелодії музичного твору.

ЩЕДРИК

Українська народна пісня

Обробка М. Леонтовича

2. «Вийди, вийди, господарю, подивися на кошару: там овечки покотились, а ягнички народились.

3. В тебе товар весь хороший, будеш мати мірку грошей. Хоч не гроші, то полова, в тебе жінка чорноброва».

М/ф «Щедрик» (обробка О. Скрипки).

Тема 16

Подорожуємо до театру

Завітаймо разом із королем Декором до королівства **Декоративного Мистецтва** й відвідаємо театр.

Спробуємо розгадати секрети творчості художників-декораторів. Вони створюють декорації, які допомагають зануритись у дійство вистави. Щоб глядачі відчували атмосферу спектаклю, художники зображають природу, тварин, будинки на декораціях не такими, якими вони є насправді, а декоративно.

Декоративне зображення — спрощене, узагальнене, прикрашене зображення.

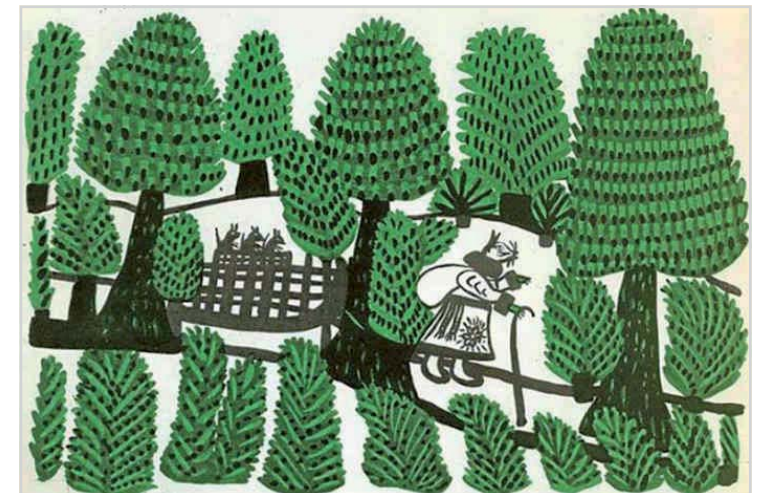
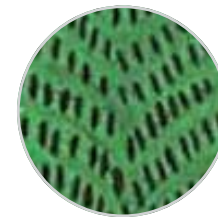
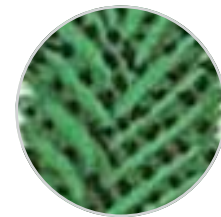
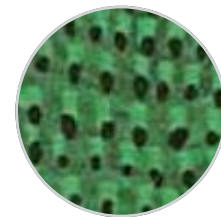
Розглянь декорації. Що на них незвичного у зображенні дерев і рослин?

Яке із зображень лісу на картинах є декоративним?

Розглянь, як українська народна художниця Марія Приймаченко намалювала дерева. Поясни, чому їх зображення декоративне.

Намалюй ліс для декорації до вистави «Лісова школа» (гуаш).

Бережи природу, допомагай дорослим саджати дерева.

Тема 16

Подорожуємо до театру

Запрошуємо тебе у подорож до королівства Співучих Мелодій і потрапити до дивовижного будинку, схожого на палац. Це — оперний театр! У ньому актори не розмовляють, а співають. Саме тут відбувається оперна вистава!

Опера — музична вистава, у якій всі персонажі співають.

Коли мешканці цього королівства співають разом, вони утворюють **хор**. Але найталановитіші з них зазвичай співають окремо, це — **солісти**.

Солісти

Хор

Музика *Б. Фільц*, вірші *Т. Савчинської-Латик*. Опера-казка «Лісова школа» (пісенька лісових мешканців «Дзень-дзелень дзвіночки дзвонять...»; пісня Ворона-вчителя «Ось оцю важливу книгу...»).

Які герої опери-казки співають хором, а які — сольоно? Як звучали мелодії їхніх пісень? Що трапилось у лісовій школі?